

معماي تعيين نرخ مناسب براي ارز مرجع

همزمان با افزایش قیمت ارز در بازار، کارشناسان به بانک مرکزی پیشنهاد می‌کنند هرچه زودتر نرخ جدید ارز مرجع را تعیین تکلیف کرده و به میزان کافی ارز به این نرخ در اختیار بازار قرار دهد.

همزمان با افزایش قیمت ارز در بازار، کارشناسان به بانک مرکزی پیشنهاد می‌کنند هرچه زودتر نرخ جدید ارز مرجع را تعیین تکلیف کرده و به میزان کافی ارز به این نرخ در اختیار بازار قرار دهد. به گزارش خبرنگار ما پس از اعلام رئیس کل بانک مرکزی مبنی بر افزایش قریب‌الوقوع نرخ ارز مرجع 1226 تومانی به ارقام بالاتر، قیمت‌ها در بازار آزاد ارز افزایش یافت و قیمت دلار با تحمل نوسانات فراوان به طور متوسط عصر دیروز روی 2150 تومان ایستاد.

در این شرایط کارشناسان به بانک مرکزی پیشنهاد می‌کنند هرچه زودتر قیمت جدید ارز مرجع را تعیین و اعلام کند. همچنین برنامه‌ای به دولت ارائه دهد تا برای جبران اثرات رشد قیمت ارز بر سطح عمومی قیمت‌ها و بهای کالاهای اساسی و فشار نیامدن به مردم تدبیری اندیشیده شود. با این حال پرسش بزرگ در این میان این است که بانک مرکزی با توسل به چه فرمول و محاسبه‌ای قیمت ارز مرجع را تعیین کند تا این قیمت برای تمام بخش‌های اقتصاد که تأثیرپذیری شدیدی از بهای ارز دارند، قابل تحمل و عمل باشد.

نزدیک به نرخ بازار

دکتر ولی‌الله سیف، مدیرعامل اسبق بانک ملی و مدیرعامل فعلی بانک کارآفرین در این باره به خبرنگار ما می‌گوید: واقعیت این است که نرخ مناسب ارز را به طور دقیق نمی‌توان پیش‌بینی کرد. نرخ واقعی ارز آن است که عرضه و تقاضا تعیین می‌کند لذا کسی هم قابلیت تعیین و اعلام آن را ندارد. نرخ مناسب ارز فقط قابل هدایت کردن است.

وی اظهار کرد: لذا به بانک مرکزی پیشنهاد می‌کنم در تعیین نرخ جدید ارز به ارقام بالا نگاه داشته باشد و سپس تلاش کند با مکانیسم عرضه و تقاضا نرخ‌ها را به کانال تعادلی هدایت کند. توجه داشته باشیم نرخ تعادلی نیز به معنای درج‌زدن نرخ ارز روی یک رقم نیست بلکه نرخي است که باید از واقعیت‌های اقتصاد کشور و بویژه تورم داخلی و تورم شرکای خارجی ما تأثیر بپذیرد.

سیف تصریح کرد: ما در دهه 80 تجربه خوبی برای کنترل قیمت ارز از طریق اجرای نظام شناور مدیریت شده داشتیم که همان را می‌توانیم تکرار کنیم.

اشکال در تداوم این نظام نیز از آنجا شروع شد که ما منطق این که نرخ ارز شناور را باید از واقعیت‌های اقتصاد و بویژه تورم تأثیر بپذیرد کنار گذاشتیم و در نتیجه قیمت ارز مرجع به تدریج با نرخ واقعی آن در بازار فاصله گرفت و سرانجام به صورت یک فنر فشرده شده، آزاد شد. وی افزود: لذا بانک مرکزی این بار باید حتی‌المقدور قیمت جدید مرجع را به قیمت بازار نزدیک و سپس آن را آرام آرام به تعادل برساند.

این مقام بانکی با اشاره به تدابیر جبرانی دولت برای کاهش اثرات این افزایش قیمت بر بهای کالاهای اساسی و مردم گفت: باید مبلغی از این مابه‌التفاوت قیمت جدید به مصرف‌کننده تخصیص یابد. این تخصیص هم می‌تواند به واردکننده کالا و هم می‌تواند به مصرف‌کننده برسد تا جبران‌کننده رشد قیمت‌ها باشد.

نرخ ارز را آزاد کنید

همچنین دکتر علی معنوی‌راد، کارشناس ارشد ارزی و نماینده پیشین ایران در بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول به خبرنگار ما گفت: بانک مرکزی باید اجازه دهد نرخ ارز را عرضه و تقاضای بازار تعیین کند. بارها گفته‌ام که تعیین نرخ ارز فرمول ندارد.

تجربه یکصد ساله دنیا نشان داده قیمت ارز فقط از طریق عرضه و تقاضا کشف می‌شود. دنیا تاکنون تمام نظام‌های چند نرخي و غیره را امتحان کرده و به این نکته رسیده است. هر گونه روش تعیین قیمت ارز بجز بازار، یا به فساد یا به کاهش سرمایه‌گذاری یا به رشد قیمت‌ها منجر می‌شود.

مدیرکل اسبق ارزی بانک مرکزی افزود: زمانی ما تا 15 نرخ ارز در کشور داشتیم و کمیته تخصیص ارز واقعا محل اعمال نفوذهای عجیبی شده بود. به طوری که یک‌بار به نام تجهیزات سرچاهی ارز گرفته و بنز آخرین مدل به کشور وارد کرده بودند.

وي تصريح كرد: لذا بانك مركزي بايد نرخ ارز را آزاد کرده يا بسيار به نرخ بازار آزاد نزديك كند. آن گاه به همان نرخ حراج ارزي انجام دهد. تجربه‌اي كه خيلي خوب در دنيا جواب داده است. به اين ترتيب خواهيد ديد كه عطش ارز خيلي زود فرو خواهد نشست.

وي با نفي پيشنهاد مطرح شده درباره راه‌اندازي بورس ارز گفت: بورس ارز اصلا معنايي ندارد. در هيچ جاي دنيا، بورس ارز وجود ندارد. اصلا تالاري نيست كه عرضه و تقاضاي ارز در آن انجام شود. منظور از بورس ارزي كه مي‌گويند تبادل اوراق و اريزنامه يا همان پيمان ارزي صادرات است. اين روش دست‌كم چهار بار در ايران امتحان شده و هر بار خسارت زيادي برجاي گذاشته است؛ چراكه صادركننده مجبور است ارزش را به روش يا قيمتي كه تعيين مي‌شود، بفروشد و اين ده‌ها گرفتاري، فساد، اشتباه در محاسبه و ... ايجاد خواهد كرد.

معنوي‌راد خاطرنشان كرد: لذا بايد اين‌گونه تجربه‌هاي پرخطر و بي‌حاصل را كنار گذاشت و ضمن اين‌كه نرخ ارز را آزاد كرد، از حجم پول در گردش كاست.

در چهار ماهه امسال براساس يك اشتباه بزرگ، حجم پول ما به 370 هزار ميليارد تومان افزايش يافته است، لذا براي كنترل بازار ارز علاوه بر اصلاح قيمت بايد اين حجم پول را كنترل كرد.

وي افزود: در كنار آن نيز دولت بايد رقم يارانه نقدي را افزايش داده يا يارانه را به واردكننده و مباشر كالاهاي اساسي خود بدهد تا قيمت‌ها افزايش نيابد؛ هرچند افزايش قيمت بسياري از كالاها اجتناب‌ناپذير است.

از 1800 تومان بيشتر نباشد

از سوي ديگر محمدمهدي رئيس‌زاده، مشاور عالي بانكي اتاق تهران با اشاره به دامنه تعيين نرخ جديد ارز مرجع به خبرنگار ما گفت: به نظر مي‌رسد قيمت جديد ارز مرجع نبايد از 1500 تومان كمتر و از 1800 تومان بيشتر باشد. اما آنچه مهم‌تر از اين قيمت است، تامين نياز بازار و پاسخگويي به تقاضاهاست.

وي افزود: در كنار اين دولت بايد جو رواني ملتهب موجود را نيز كنترل كند؛ چرا كه در غير اين صورت نرخ بازار آزاد مجدداً افزايش خواهد يافت. به عنوان مثال محدوديت‌هاي نگران‌كننده‌اي كه از حدود دو ماه پيش در دسترسي تجار به موجودي حساب‌هاي ارزي‌شان ايجاد شده و ارز را به دو منشأ خارجي و داخلي تقسيم مي‌كنند بايد رفع شود؛ چرا كه اين محدوديت‌ها التهاب‌آفرين است و باعث فشار تقاضا بر بازار ارز مي‌شود. در واقع ما اعتمادسازي جدي نياز داريم.

وي اظهار كرد: حركت به سوي نظام تك نرخی پسندیده است به شرطي كه قيمت واقعي باشد و ارز به اندازه كافي در دسترس قرار داشته باشد.

براي كاهش فشار بر قيمت كالاها نيز اقدامات اعتباري براي مردم انجام شود. مثلاً كارت‌هاي خريد كالا توزيع شود كه قابل نقد كردن نباشد و با آن بتوان فقط كالاهاي خاصي را خريداري كرد. لذا رشد قيمت ارز مرجع در واقع بايد در قالب يك بسته انجام شود كه ملزومات همه بخش‌ها با هم در آن ديده شده باشد.